

Geçmişten Günümüze
Yönetim Kuramları,
İlişkiler ve Eğitim
Örgütlerine Yansımaları

Editörler: Türkan ARGON · Şenay Sezgin NARTGÜN

Editörler: Prof. Dr. Türkan ARGON - Prof. Dr. Şenay Sezgin NARTGÜN

**Geçmişten Günümüze
YÖNETİM KURAMLARI, İLİŞKİLER VE EĞİTİM ÖRGÜTLERİNE YANSIMALARI**

ISBN 978-625-6357-01-3

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© 2022, PEGEM AKADEMİ

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayineimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayinevi**dir. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye'de kurulan **Turcademy.com** tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

I. Baskı: Kasım 2022, Ankara

Yayın-Proje: Şehriban Türüldür
Dizgi-Grafik Tasarım: Tuğba Kaplan
Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Baskı: Ay-bay Kırtasiye İnşaat Gıda Pazarlama ve Ticaret Ltd. Şti.
Çetin Emeç Bulvarı 1314. Cadde No: 37A-B Çankaya/ANKARA
Tel: (0312) 472 58 55

Yayıncı Sertifika No: 51818
Matbaa Sertifika No: 46661

İletişim

Macun Mah. 204. Cad. No: 141/A-33 Yenimahalle/ANKARA
Yayınevi: 0312 430 67 50
Dağıtım: 0312 434 54 24
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: pegem@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

ÖN SÖZ

Araştırmacıların ve uygulayıcıların neyi nasıl düşünüp, etkili çözüme nasıl ulaşacakları konusunda yol gösterici olan kuramlar, bilimsel çalışmaların odağındadır. Yönetimin alt alanı olan eğitim yönetiminin de bilim olmasında kuramların gücü yadsınamaz. Ancak eğitim yönetimindeki kuramcılarla uygulayıcılar, çoğu zaman birlikte değil ayrı ayrı sorunlarla baş etmeye çalıştıkları için ya çözüme ulaşamamakta ya tekrardan öteye gidememekte ya da kaos içinde kalmaktadırlar. Eğitim yönetimi alanının sorunlarının üstesinden gelinebilmesi için etkileyen ve etkilenen değişkenlerin göz önüne alınması kadar bu süreçte kuramsal dayanaklarının oluşturulması gerçek problemlere ulaşıp çözüm üretilmesi açısından son derece önemlidir. Zira temeli sağlam atılmayan binanın katları bir süre sonra çökmeye mahkumdur. Eğitim dolayısıyla eğitim yönetimi ise sonuçları hem bireysel hem de toplumsal anlamda bir ülkenin geleceğini oluşturan insan kaynağını etkilediği için temeli çürük atılmayacak kadar önemli ve feda edilemezdir.

Son yıllarda eğitim yönetimi alanında sorunların tespitine ve çözümüne yönelik pek çok araştırma yapılmaktadır. Bu araştırmaların çoğunluğu teorik değil uygulamaya yönelik yürütülmektedir. Yapılan araştırmalarda nicel sonuçlar çoğu zaman içeriğin önüne geçmekte, bu durum yaygınlaşan bir sorun haline gelip, teorik temellerin geri planda kalmasına neden olmaktadır. Halbuki sorunların gerçekten tespit edilip, kabul edilebilir ve uygulanabilir sonuç ile önerilere ulaşılması için öncelikle kuramsal dayanakların iyi kurulması ve bu doğrultuda elde edilen bulguların yorumlanması gerekmektedir. Bu sebeple eğitim yönetimi alanında çalışanların, politika yapıcıların ve uygulayıcıların yönetim kuramlarını bilmesi, uygulamaya dökmesi önem arz etmektedir. Bu bağlamda yönetim alanında son zamanlarda öne çıkmış pek çok kaynak kitap bulunmaktadır. Bu kitabın diğer kitaplardan farkı, post modern yönetim yaklaşımlarını tek tek ele alması, aralarındaki ilişkileri kurması ardından eğitim yönetimi alanına yansımalarını ortaya koyması ve son olarak da ulusal ve uluslararası platformlarda yayımlanmış araştırmalara yer vermesidir. Bu bakış açısıyla hazırlanan kitaptan akademisyenlerin, lisansüstü eğitim yapanların, politika yapıcıların ve alınan kararları kurumlarında uygulayan yöneticilerin yararlanmasını umuyoruz.

Bu kitabı planlarken, aradığımız her arkadaşımızın olumlu dönütler vermesi hayalimizi gerçeğe dönüştürmemizi sağlamıştır. Bu süreçte emeği geçen bütün akademisyen arkadaşlarımıza teşekkürü bir borç biliriz. Bütün yazarlarımız etik kurallar çerçevesinde çalışmış ve çalışmaya devam etmektedir. Ancak yine de insan olmanın doğası gereği, hata yapmışsak ve gözden kaçırmışsak şimdiden özrü de bir borç biliriz. Yazılan her bölüm yazar/yazarların sorumluluğunda olduğunu da belirtmek isteriz.

Bu kitabın okuyucuya ulaştırılması sürecinde her türlü katkıyı sunan ve dizgi-basım sürecini hızlandıran, bu zor ekonomik koşullar altında kitap yazmamıza maddi ve manevi destek veren Pegem Akademi Yayıncılık adına Servet Sarıkaya'ya ve nezdinde tüm çalışanlarına ayrıca teşekkür ederiz.

29.10.2022

Prof. Dr. Türkan ARGON

ORCID No: 0000-0002-0744-8647

Prof. Dr. Şenay Sezgin NARTGÜN

ORCID No: 0000-0002-5404-1655

BÖLÜMLER VE YAZARLARI

Editörler: Prof. Dr. Türkan ARGON - Prof. Dr. Şenay Sezgin NARTGÜN

- 1. Bölüm: Klasik-Neo Klasik-Modern Kuramlar Süreç ve İlişkisi**
Prof. Dr. Rüyam KÜÇÜKSÜLEYMANOĞLU, Uludağ Üniversitesi
ORCID No: 0000-0003-3540-2117
- 2. Bölüm: Sosyal Takas ve Sosyal Sermaye Kuramlarına Eğitim Örgütlerinde İlişkisel Bir Bakış Açısı**
Prof. Dr. Türkan ARGON, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-0744-8647
Alper ÖZOCAK, Milli Eğitim Bakanlığı
ORCID No: 0000-0002-9570-7441
- 3. Bölüm: Planlı Davranış Kuramı ile Beklenti Değer Kuramı Arasındaki İlişki ve Eğitim Örgütlerine Yansımaları**
Prof. Dr. Şenay SEZGİN NARTGÜN, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-5404-1655
Arş. Gör. Dr. Elif ERGÜN, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi
ORCID No: 0000-0003-2834-4027
- 4. Bölüm: Eğitim Yönetimi Açısından Sembolik Etkileşimci Rol Kuramı**
Dr. Öğr. Üyesi Yunus Emre ÖMÜR, İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-1535-3461
- 5. Bölüm: Örgütlerde Güç ile Sosyal Kolaylaştırma Kuramı Arasındaki İlişki ve Eğitim Örgütlerine Yansımaları**
Doç. Dr. Ümit DİLEKÇİ, Batman Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-6205-1247
- 6. Bölüm: Entelektüel Kuram ile Psikolojik Sermaye Kuramı Arasındaki İlişki ve Eğitim Örgütlerine Yansımaları**
Prof. Dr. Kamile DEMİR, Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi
ORCID No: 0000-0001-7404-029X
- 7. Bölüm: Sosyal Ağ Kuramı ile Örgütsel Öğrenme Kuramı Arasındaki İlişki ve Eğitim Örgütlerine Yansımaları**
Doç. Dr. Zeynep EREN, Sinop Üniversitesi
ORCID No: 0000-0001-9748-6972

8. Bölüm: Sosyal Adalet Kuramı ile Oyun Kuramı Arasındaki İlişki ve Eğitim Örgütlerine Yansımaları

Doç. Dr. Asiye TOKER GÖKÇE, Kocaeli Üniversitesi

ORCID No: 0000-0003-1909-1822

9. Bölüm: Sosyal Kimlik Kuramı ile Öz Belirlenim Kuramı Arasındaki İlişki ve Eğitim Örgütlerine Yansımaları

Prof. Dr. Türkan ARGON, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-0744-8647

Fatih Mehmet GÜLMEZ, Milli Eğitim Bakanlığı

ORCID No: 0000-0003 2053-2584

10. Bölüm: Yükleme (Atıf) Kuramı ile Sosyal Bilişsel Kuram Arasındaki İlişki ve Eğitim Örgütlerine Yansımaları

Prof. Dr. Meltem AKIN KÖSTERELİOĞLU, Amasya Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-9213-9135

11. Bölüm: Sosyal Takas Kuramı ile Enformasyon Kuramı Arasındaki İlişki ve Eğitim Örgütlerine Yansımaları

Dr. Öğr. Üyesi Ayça KAYA, Haliç Üniversitesi

ORCID No: 0000-0001-7510-7708

12. Bölüm: Kaos Kuramı ile Doğal Tutarlılık Kuramı Arasındaki İlişki ve Eğitim Örgütlerine Yansımaları

Didem ÇELİK YILMAZ, Milli Eğitim Bakanlığı

ORCID No: 0000-0001-7178-4840

Prof. Dr. Şenay SEZGİN NARTGÜN, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-5404-1655

13. Bölüm: Eleştirel Kuram ile İletişimsel Eylem Kuramı Arasındaki İlişki ve Eğitim Örgütlerine Yansımaları

Dr. Öğr. Üyesi Mithat KORUMAZ, Yıldız Teknik Üniversitesi

ORCID No: 0000-0003-1800-7633

Gözde ÇEVEN, Milli eğitim Bakanlığı

ORCID No: 0000-0003-0191-5061

İÇİNDEKİLER

Ön Söz.....	iii
Bölümler ve Yazarları.....	v

1. BÖLÜM

KLASİK-NEO KLASİK-MODERN KURAMLAR SÜREÇ VE İLİŞKİSİ

Giriş.....	1
Klasik Yönetim Kuramları.....	2
Bilimsel Yönetim	3
Yönetim Süreci Yaklaşımı (İdari Yönetim)	5
Bürokratik Yönetim	9
Neo-Klasik (İnsan İlişkileri) Yönetim Kuramları.....	14
Modern Yönetim Kuramları	21
Sistem Yaklaşımı	22
Durumsallık Yaklaşımı	25
Post Modern Yönetim Yaklaşımları	27
Sonuç.....	37
Kaynakça	40

2. BÖLÜM

SOSYAL TAKAS VE SOSYAL SERMAYE KURAMLARINA EĞİTİM ÖRGÜTLERİNDE İLİŞKİSEL BİR BAKIŞ AÇISI

Giriş.....	43
Sosyal Takas Kuramı	44
Sosyal Sermaye Kuramı	51
Sosyal Takas Kuramı ile Sosyal Sermaye Kuramı İlişkisi	56
Örgütlerde Sosyal Takas Kuramı ve Sosyal Sermaye Kuramı	59
Eğitim Örgütlerinde Sosyal Takas Kuramı ve Sosyal Sermaye Kuramı	61
Kuramlar ile İlgili Araştırmalar	68
Eğitim Alanına Yönelik Araştırmalar	69
Sosyal Takas ile İlgili Araştırmalar	69
Sosyal Sermaye ile İlgili Araştırmalar.....	71
Sonuç.....	75
Kaynakça.....	77

3. BÖLÜM

PLANLI DAVRANIŞ KURAMI İLE BEKLENTİ DEĞER KURAMI ARASINDAKİ İLİŞKİ VE EĞİTİM ÖRGÜTLERİNE YANSIMALARI

Giriş.....	83
Planlı Davranış Kuramı	83
Niyet.....	84
Davranışsal İnançlar ve Davranışa Yönelik Tutumlar	85
Normatif İnançlar ve Özne Normlar	85
Kontrol İnançları ve Algılanan Davranışsal Kontrol.....	86
Beklenti Değer Kuramı.....	88
Planlı Davranış Kuramı ve Beklenti Değer Kuramı Arasındaki İlişki.....	94
Planlı Davranış ve Beklenti Değer Kuramlarının Eğitim Örgütlerine Uygunabilirliği.....	95
Kuramlara Yönelik Ulusal ve Uluslararası Çalışmalar.....	98
Planlı Davranış Kuramı ile İlgili Çalışmalar	98
Beklenti-Değer Kuramı ile İlgili Çalışmalar	100
Sonuç.....	103
Kaynakça.....	104

4. BÖLÜM

EĞİTİM YÖNETİMİ AÇISINDAN SEMBOLİK ETKİLEŞİMCİ ROL KURAMI

Giriş.....	107
Sembolik Etkileşimcilik.....	107
Sembolik Etkileşimci Rol Kuramı	112
Sembolik Etkileşimci Rol Kuramı Açısından Örgütsel Davranış	115
Sembolik Etkileşimci Rol Kuramının Eğitim Yönetimi ve Eğitim Örgütlerine Yansıması	123
İlgili Araştırmalar	128
Sonuç.....	131
Kaynakça.....	132

5. BÖLÜM

ÖRGÜTLERDE GÜÇ İLE SOSYAL KOLAYLAŞTIRMA KURAMI ARASINDAKİ İLİŞKİ VE EĞİTİM ÖRGÜTLERİNE YANSIMALARI

Giriş.....	139
Güç	140
Güçle İlgili Kavramlar.....	141
Etkileme.....	141
Otorite.....	141
Yetki	142
Güç Kaynakları	142
Yasal Güç	143
Ödül Gücü.....	144
Zorlayıcı Güç	144
Karizmatik Güç	145
Uzmanlık Gücü	145
Örgütsel Güç, Gücün Yönetmel Kullanımı ve Güçlendirme.....	147
Sosyal Kolaylaştırma Kuramı.....	148
Örgütlerde Güç ile Sosyal Kolaylaştırma Kuramı Arasındaki İlişki ve Eğitim Örgütlerine Yansımaları	151
Güç ve Sosyal Kolaylaştırma Kuramına İlişkin Ulusal ve Uluslararası Araştırmalar	156
Güce İlişkin Ulusal ve Uluslararası Araştırmalar	156
Sosyal Kolaylaştırma Kuramına İlişkin Ulusal ve Uluslararası Araştırmalar	157
Sonuç	159
Kaynakça.....	159

6. BÖLÜM

ENTELEKTÜEL KURAM İLE PSİKOLOJİK SERMAYE KURAMI ARASINDAKİ İLİŞKİ VE EĞİTİM ÖRGÜTLERİNE YANSIMALARI

Giriş.....	165
Entelektüel Sermaye Kuramı.....	165
Entelektüel Sermayenin Bileşenleri.....	167
İnsan Sermayesi	167
Yapısal Sermaye	168
İlişkisel Sermaye	170
Entelektüel Sermayenin Yönetimi.....	170
Psikolojik Sermaye Kuramı	172

Psikolojik Sermayenin Bileşenleri	175
Özyeterlik	175
Umut	178
İyimserlik	182
Dayanıklılık.....	183
Eğitim Örgütlerinde Entelektüel Sermaye	186
Eğitim Örgütlerinde Pozitif Psikolojik Sermaye	188
Eğitim Örgütleri Açısından Entelektüel Sermaye Kuramı ve Pozitif Psikolojik Sermaye Kuramı İlişkisi.....	191
Kuramlar İle İlgili Araştırmalar.....	193
Entelektüel Sermaye Kuramı ile İlgili Araştırmalar.....	193
Psikolojik Sermaye Kuramı İlgili Araştırmalar	195
Kaynakça.....	196

7. BÖLÜM

SOSYAL AĞ KURAMI İLE ÖRGÜTSEL ÖĞRENME KURAMI ARASINDAKİ İLİŞKİ VE EĞİTİM ÖRGÜTLERİNE YANSIMALARI

Giriş.....	199
Sosyal Ağ Kuramı	201
Sosyal Ağ Kuramının Temelleri	202
Sosyal Ağlar, Özellikleri ve Analiz Yaklaşımları.....	207
Örgütsel Öğrenme Kuramı	214
Örgütsel Öğrenme Kavramı.....	215
Örgütsel Öğrenmenin Tür ve Düzeyleri.....	217
Örgütsel Öğrenme Kuramının Temelleri	220
Sosyal Ağ Kuramı ile Örgütsel Öğrenme Kuramı Arasındaki İlişki.....	231
Eğitim Örgütlerinde Örgütsel Öğrenme ve Sosyal Ağ Kuramı Uygulamaları.....	240
Öğrenme Ağları ve Sosyal Ağ Analizi	242
Öğretmen Ağları ve Sosyal Ağ Analizi	245
Okul Ağları ve Sosyal Ağ Analizi	248
Kaynakça.....	251

8. BÖLÜM

SOSYAL ADALET KURAMI İLE OYUN KURAMI ARASINDAKİ İLİŞKİ VE EĞİTİM ÖRGÜTLERİNE YANSIMALARI

Giriş	259
Sosyal Adalet Kuramı.....	259
Sosyal Adalet Kavramı ve İlkeleri	260
Sosyal Adalet Kuramcıları	262
Eğitim Örgütlerinde Sosyal Adalet	266
Oyun Kuramı	274
Oyunların Sınıflandırılması	279
Bilgi Bakımından Oyunlar.....	281
Karar Verme Bakımından Oyunlar	283
Oyunların Çözümlemesi.....	284
Oyun Kuramına Eleştiriler	286
Eğitim Örgütlerinde Oyun Kuramı	288
Sosyal Adalet Kuramı ile Oyun Kuramı Arasındaki İlişki ve Eğitime, Eğitim Örgütlerine Yansımaları	290
Eğitime Yansımaları.....	290
Eğitim Örgütlerine Yansımaları	294
Eğitim Alanına Yönelik Araştırmalar	297
Sonuç	298
Kaynakça.....	300

9. BÖLÜM

SOSYAL KİMLİK KURAMI İLE ÖZ BELİRLENİM KURAMI ARASINDAKİ İLİŞKİ VE EĞİTİM ÖRGÜTLERİNE YANSIMALARI

Giriş.....	305
Sosyal Kimlik Kuramı.....	306
Öz Belirlenim Kuramı	310
Sosyal Kimlik Kuramı ve Öz Belirlenim Kuramı Arasındaki İlişki	313
Sosyal Kimlik ve Öz Belirlenim Teorileri Bağlamında Örgütler ve Eğitim Örgütleri	315
Kuramlar ile İlgili Araştırmalar.....	322
Sosyal Kimlik Kuramı Üzerine Yapılan Uluslararası Araştırmalar	322
Sosyal Kimlik Kuramı Üzerine Yapılan Ulusal Araştırmalar	324
Öz Belirlenim Kuramı Üzerine Yapılan Uluslararası Araştırmalar	326
Öz Belirlenim Kuramı Üzerine Yapılan Ulusal Araştırmalar	327
Sonuç	328
Kaynakça.....	329

10. BÖLÜM

YÜKLEME (ATIF) KURAMI İLE SOSYAL BİLİŞSEL KURAM ARASINDAKİ İLİŞKİ VE EĞİTİM ÖRGÜTLERİNE YANSIMALARI

Giriş.....	337
Yükleme (Atıf) Kuramı.....	338
Atıflarda Hata ve Yanlılık	343
Sosyal Bilişsel Kuram	346
Sosyal Bilişsel Kuramın Dayandığı İlkeler	347
Modelleme: Gözlem Yoluyla Öğrenme Süreçleri	349
Gözlem Yoluyla Öğrenmeyi Etkileyen Faktörler.....	351
Öz-Yeterlik/ Öz-Etkinlik	353
Kollektif Öz Yetkinlik/ Yeterlik.....	355
Öz-Düzenleme.....	356
Öz Düzenleme Modelinin Evreleri	356
Yükleme Kuramı ve Sosyal Bilişsel Kuram İlişkisi	359
Eğitim Örgütleri Açısından Yükleme Kuramı ve Sosyal Bilişsel Kuramın İlişkisi....	361
Yükleme Kuramının Eğitim Örgütlerinde Uygulanabilirliği.....	363
Sosyal Bilişsel Kuramın Eğitim Örgütlerinde Uygulanabilirliği	366
Kuramlar ile İlgili Araştırmalar	372
Yükleme Kuramı ile İlgili Araştırmalar	372
Sosyal-Bilişsel Kuram ile İlgili Araştırmalar.....	375
Kaynakça.....	377

11. BÖLÜM

SOSYAL TAKAS KURAMI İLE ENFORMASYON KURAMI ARASINDAKİ İLİŞKİ VE EĞİTİM ÖRGÜTLERİNE YANSIMALARI

Giriş.....	385
Sosyal Takas Kuramı	386
Eğitim Örgütlerinde Sosyal Takas Kuramının Uygulanabilirliği	392
Enformasyon Kuramı.....	396
Eğitim Örgütlerinde Enformasyon Kuramının Uygulanabilirliği	399
Eğitim Örgütlerinde Sosyal Takas Kuramı ile Enformasyon Kuramı Arasındaki İlişki	402
Kuramlar ile İlgili Araştırmalar.....	410
Sosyal Takas Kuramına İlişkin Ulusal ve Uluslararası Araştırmalar	410
Enformasyon Kuramına İlişkin Ulusal ve Uluslararası Araştırmalar	414
Sonuç.....	419
Kaynakça.....	420

12. BÖLÜM

KAOS KURAMI İLE DOĞAL TUTARLILIK KURAMI ARASINDAKİ İLİŞKİ VE EĞİTİM ÖRGÜTLERİNE YANSIMALARI

Giriş.....	425
Kaos Kuramı.....	425
Kaos ve Kaos Kuramı.....	427
Sosyal Bilimlerde Kaos Teorisi.....	430
Eğitim Örgütlerinde Kaos Teorisi	434
Eğitimde Başlangıç Koşullarına Hassas Bağlılık (Kelebek Etkisi)	436
Eğitimde Fraktal Yapılar	437
Eğitimde Kendi Kendini Örgütleme.....	438
Eğitimde Dönüt Sistemi	438
Doğal Tutarlılık ve Doğal Tutarlılık Kuramı	440
Sosyal Bilimler ve Eğitim Örgütlerinde Doğal Tutarlılık Kuramı.....	447
Kaos Kuramı ile Doğal Tutarlılık Kuramı Arasındaki İlişki	449
Eğitim Örgütlerinde Kaos Kuramı ile Doğal Tutarlılık Kuramı Arasındaki İlişki ...	451
Eğitim Örgütlerinde Örnekler ve Uygulamalar	452
Kuramlara Yönelik Ulusal ve Uluslararası Çalışmalar.....	454
Sonuç.....	457
Kaynakça.....	458

13. BÖLÜM

ELEŞTİREL KURAM İLE İLETİŞİMSSEL EYLEM KURAMI ARASINDAKİ İLİŞKİ VE EĞİTİM ÖRGÜTLERİNE YANSIMALARI

Eleştirel Kuram	463
Eleştirel Kuramın Oluşumu ve Tarihsel Gelişimi	465
1923-1929 Dönemi	468
1930-1933 Dönemi	469
1933-1950 Dönemi	470
1953-1970 Dönemi	471
1970 Sonrası Dönemi	471
Eleştirel Kuramın Temel Çalışma Konuları	472
Aydınlanma Eleştirisi	472
Pozitivizm Eleştirisi	473
Modernlik/Modern Toplum Eleştirisi.....	475
Kültür Endüstrisi Eleştirisi.....	476

Marxist Kuram Eleştirisi	477
Eleştirel Kurama Yöneltilen Bazı Eleştiriler	478
İletişimsel Eylem Kuramı	480
Eylem Rasyonelliği ve Toplumsal Rasyonelleşme	480
Rasyonellik Sorunsalına Yaklaşımlar	480
Max Weber'in Rasyonelleşme Kuramı	483
Sosyal Eylem, Amaçlı Etkinlik ve İletişim	484
Lukacs'tan Adorno'ya: Şeyleşme Olarak Rasyonelleşme.....	485
İşlevselci Aklın Eleştirisi Üzerine	487
Mead ve Durkheim'da Paradigma Değişikliği: Amaçsal Etkinlikten İletişimsel Eyleme	487
Dizge ve Yaşama Evreni	489
Talcot Parsons: Toplum Kuramının Kuruluş Sorunları	490
Parsons'tan Weber'e, Weber'den Marx'a	492
Eleştirel Kuram ile İletişimsel Eylem Kuramı Arasındaki İlişki.....	493
Eğitim Örgütlerinde Eleştirel Kuram ile İletişimsel Eylem Kuramı Arasındaki İlişki	495
Eğitim Örgütlerinde Örnekler ve Uygulamalar	498
Kuramlara Yönelik Ulusal ve Uluslararası Çalışmalar.....	501
Kaynakça.....	502
Editörler Hakkında.....	505
Yazarlar Hakkında.....	506

1. BÖLÜM

KLASİK-NEO KLASİK-MODERN KURAMLAR SÜREÇ VE İLİŞKİSİ

Prof. Dr. Rüyam KÜÇÜKSÜLEYMANOĞLU, Uludağ Üniversitesi
ORCID No: 0000-0003-3540-2117

1. Giriş

Yönetim, örgütün amaç ve hedeflere ulaşmasını en az harcama ile sağlayabilmek için, çalışanların yapmaları gerekeni refah, adalet, bağlılık ve güvenlik içerisinde yapmalarını sağlamaktır. Yönetimin kilit kavramları tasarım, üretim, etkinlik, verimlilik, nitelik, iyileştirme ve sürdürülebilirliktir. Bu kilit kavramlara ulaşabilmek için de problem çözme (problem tanımlama, analiz ve çözümlerin uygulanması), süreç takibi (karar verme, planlama, örgütleme, yürütme, eşgüdüm, denetleme ve değerlendirme, iletişim, yetki devri ve kriz yönetimi), insan kaynakları yönetimi (ihtiyaca yönelik en doğru kişiyi seçmek, yerleştirmek, eğitmek ve sürekliliğini sağlayarak kariyer planlamasını yapmak) ve örgütsel liderlik (kişiler arası ilişkiler, ekip çalışması, kendini gerçekleştirme motivasyonu, zor durumlarla başa çıkmak için duygusal güç ve olgunluk, kişisel bütünlük ve genel yönetim becerileri) bilgi ve becerisi oldukça önemlidir. Yönetimin temel amacı hem örgüt hem de çalışan için ulaşılabilecek maksimum faydayı sağlamaktır. Maksimum fayda sadece ekonomik değil aynı zamanda yapılan işlerin, üretilen mal ve hizmetlerin kalitesi, çalışanların kendilerini gerçekleştirme, çalışanın örgütsel aidiyet ve bağlılığı ve bunların sürdürülebilirliği ile ilgilidir.

Yöneticiler tüm örgütlerde her zaman sonuç üretmeye odaklanmış ve hatta zorlanmışlardır, ancak modern örgütlerin yöneticilerinden sonuç üretimini, çok hızlı bir şekilde değişen teknolojik, ekonomik ve sosyal değişimleri takip ederek yapması beklenmektedir. O nedenle çağımızda yöneticiler hangi tür örgütü yönetirlerse yönetsinler hem bu hızlı değişime ayak uydurarak örgütlerini çevik bir şekilde bu değişimlere adapte etmeli, hem de bu kadar hızlı bir değişim tarafından yok edilmemelidirler. Yöneticiler yönettikleri örgütlerde değişimi önceden tahmin etmeli ve nihayetinde istedikleri zaman ve yerde değişimi gerçekleştirmeye başlayabilmeli ve bu şekilde çevreleri üzerinde daha fazla kontrol sahibi olabilmek için atılan, proaktif, ileriye dönük hedefler belirleyebilmelidir. Yöneticilerin böyle bir